

**Управління освіти, молоді та спорту
Баришівської районної державної адміністрації
Районний методичний кабінет
Баришівської районної ради
Баришівський центр позашкільної роботи «Мрія»
Баришівської районної ради
Київської області**

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
гуртка «Українська народна вишивка»

Автор:

Ганжа Лариса Олексіївна,
керівник гуртка «Українська
народна вишивка»
Баришівського центру
позашкільної роботи «Мрія»

Баришівка - 2016

ПОЯНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В Україні вишивка з давніх часів була одним із найпоширеніших і доступних видів народної творчості. Це мистецтво краси, фантазії, естетичної насолоди; мистецтво декоративного відтворення світу, природи, почуттів людини, її історичного минулого. Протягом віків це мистецтво передавалось із покоління в покоління. Не тільки передавалось, а й удосконалювалось. Тому до нашого часу дійшли цікаві композиції, орнаменти та кольорова гама ниток.

Вишивка сьогодні набула визнання, прикрашає сучасний інтер'єр, одяг, надаючи своєрідності й неповторності. Виникла вона з любові до навколишнього світу із потреби не тільки бачити й відчувати красу, а й творити її власними руками.

Головна мета гуртка Українська народна вишивка полягає в тому, щоб на основі вивчення і засвоєння творчої спадщини народних майстрів та здобуття практичних навичок допомогти кожному вихованцю стати гармонійно розвиненою особистістю. Ручні роботи сприяють розвитку дитячої уяви і фантазії, допомагають дитині пізнати світ, розвивають органи чуття і руху, виробляють координацію і вправність пальців, пробуджують дитячу ініціативу. Вони є поштовхом до логічного мислення, приводять до індивідуального підходу у виконанні завдань і вирішені проблем.

Велику увагу слід приділити вивченню фольклорно – етнографічного матеріалу та пошуково – дослідницькій роботі. Формувати розвиток загальних та художніх здібностей, культуру почуттів та художнього-образного мислення творчої особистості.

В роботі гуртка слід приділити глибоке вивчення стильного сучасного оздоблення одягу, розробляти композиційні орнаменти для сорочок, рушників на основі старовинних малюнків, поєднувати старовинну українську народну вишивку з сучасністю.

Основні завдання та зміст діяльності гуртка українська народна вишивка.

1.Формування знань і уявлень про декоративно – прикладного мистецтва, його історію та роль у житті українського народу;

2. Розвиток внутрішньої культури дітей, формування в них потреб продовжувати та примножувати культурні надбання, впроваджувати в свій побут загальнонаціональні традиції, обряди, звичаї, родинну вишивку;

3. Сприянню розвитку творчих рис характеру, допитливості, зібраності, цілеспрямованості, охайності, працьовитості;

4. Розвиток специфічних для творчого процесу якостей особистості, як основи для розвитку її творчого потенціалу, художньо – творчої уяви, оригінального нестандартного художнього смаку, творчого мислення;

5. Формування інноваційної культури творчої особистості та досвіду використання інформаційно-комунікаційних технологій в процесі пошуково-дослідницької роботи.

Вибір форм і методів організації гурткової роботи.

Організація гурткової роботи з вишивки та вишивки бісером досить великий та різноманітний. При створенні композицій для вишивки кожна дитина прагне знайти свої нові художні рішення, враховуючи специфіку навчальної програми, особисті уподобання, інтереси та здібності, індивідуальна та групова робота вихованців над окремими творчими проектами, тематичні та авторські виставки, виставки-конкурси різного рівня, родинні виставки, самоосвітня діяльність.

Для ефективного навчання на заняттях передбачено використання різноманітного дидактичного та ілюстративного матеріалу: готові вироби, зразки вишивок, технічні шви, креслення виробів, таблиці, відеоматеріали. Діти знайомляться з термінами, вчать працювати за схемою, самостійно підбирають гармонійне поєднання кольорів. Кожен виріб дає можливість проявити свій смак, фантазію і охайність.

Форми організації навчальних занять в гуртку українська народна вишивка.

- Лекції, навчальні бесіди;
- Дискусії, дебати, в ході яких вихованці набувають умінь формувати власну думку й аргументовано її доводити;
- Рольові ігри, вікторини, що дають можливість вихованцям випробувати різні соціальні ролі та порівнювати їх у реальному житті;
- Пошукова та науково-дослідницька робота проектна діяльність, написання рефератів;
- Практична діяльність – вишивання нитками та бісером, різноманітні композиційні вироби;
- Навчальні та оглядові екскурсії;
- Самоосвітня діяльність - збір та обробка інформації з різноманітних джерел (засоби масової інформації, навчальні посібники та інші джерела).

Навчальна програма гуртка Українська народна вишивка розрахована на дітей молодшого, середнього і старшого шкільного віку і передбачає 7 років навчання.

1-й рік навчання – початковий рівень – 144 години на рік, 4 години на тиждень.

2-й рік навчання - початковий рівень 144 години на рік, 4 години на тиждень.

(2 заняття на тиждень тривалість заняття 2 години, кількість дітей - 15)

3-й рік навчання – основний рівень 216 годин на рік, 6 годин на тиждень.

4-й рік навчання – основний рівень 216 годин на рік, 6 годин на тиждень.

5-й рік навчання – основний рівень 216 годин на рік, 6 годин на тиждень.

(2 заняття на тиждень, тривалість заняття 3 години, кількість дітей - 15)

6-й рік навчання – вищий рівень 216 годин на рік, 6 годин на тиждень.

7-й рік навчання – вищий рівень 216 годин на рік, 6 годин на тиждень.

(2 заняття на тиждень, тривалість заняття 3 години, кількість дітей 12 -15)

На початковому рівні навчання діти знайомляться з основними видами техніки вишивання: прості шви, загальні відомості про українську вишивку. Вчать працювати з різними матеріалами та інструментами, головним чином з голкою, ножицями, наперстком, п'яльцями. Діти ознайомлюються з історією вишивального мистецтва зі швами українських вишивок.

На основному рівні навчання діти більш досконало вивчають техніки вишивання нитками та бісером. Знайомляться з складнішими техніками виготовлення художньої вишивки, самостійно працюють із схемами, вишивають об'ємні картини, рушники. Працюють над колективними завданнями виконують окремі частини спільної композиції. Колективна робота виховує у гуртківців дружні стосунки, відчуття взаємодопомоги.

На вищому рівні навчання передбачає закріплення всіх навичок знань і умінь набутих протягом навчання на гуртку. На заняттях використовуються всі види вивчених технік вишивки. Під час заняття поєднуються види рукоділля – художня ручна вишивка з елементами вишивки бісером.

Поглиблене вивчення українських народних традицій та обрядів Київщини, інших регіонів України, розробляти композиційні орнаменти для сорочок, рушників на основі старовинних малюнків, поєднувати українську старовину вишивку з сучасністю.

Програма інтегрує знання гуртківців із різних предметів: історії народознавства, малювання, дає можливість глибоко розвинути художні здібності, фантазію і творче мислення дітей.

Форми роботи: групові, індивідуальні, масові.

Типи заняття: теоретичні, практичні, комбіновані.

Методи роботи: розповідь-пояснення, демонстрація фільмів, ілюстрованого матеріалу, анкетування, тестування, зустріч з народними умільцями, вишивка різнопланових робіт, організація виставок (індивідуальних, колективних, тематичних).

Актуальність програми: полягає у доступності навчального матеріалу для дітей та учнівської молоді відповідно до попередньої підготовки, обсягу навчального матеріалу, нормам навантаження та кількості навчальних годин. Згідно з програмою на заняттях гуртка формуються технічні навички (робота з голкою, вміння стилізувати та спростовувати малюнки, самостійно створювати різноманітні орнаменти, узор), розвивається творчість, яка має на меті збагачення духовного світу дитини.

Керівник має право замінювати тему на іншу, якщо вона виявилась цікавішою, а також залежно від успіху гуртківців змінювати кількість годин визначених для опрацювання іншої теми. Під час занять можлива індивідуальна робота з гуртківцями для підготовки до районних та обласних виставок, конкурсів та фестивалів.

В кінці навчальної програми проводяться екзамени. Вихованці відповідають на теоретичні запитання та виконують комплексне практичне завдання. За результатом екзамену вихованці отримують свідоцтва про позашкільну освіту (зразок свідоцтва, затверджено наказом). При видачі свідоцтва враховується результативність. Участь вихованця в виставках-конкурсах дитячої творчості районного, обласного, всеукраїнського та міжнародного рівнів. Критерії оцінювання трудових операцій;

-охайність;

-естетичність;

-привабливість;

-вдалість підбору кольору;

-дотримання технологій виготовлення;

-самостійність виконання завдання;

Початковий рівень
Перший рік навчання
Навчально-тематичний план

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		Загальна	Теорія	Практика
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Загальні відомості про вишивку	4	2	2
3.	Матеріали, інструменти та пристрої для вишивання.	6	2	4
4.	Види декоративних швів	6	2	4
5.	Техніка вишивання. Прості шви.	18	4	14
6.	Вишивка візерунків простими швами.	48	4	44
7.	Види орнаментів.	8	2	6
8.	Кольорове сполучення у вишивці	18	2	16
9.	Способи перенесення малюнка на тканину.	14	2	12
10.	Індивідуальна робота.	8	-	8
11.	Екскурсії, конкурси, виставки.	6	-	6
12.	Підсумкове заняття	4	2	2
	ВСЬОГО	144	26	118

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття

План і завдання роботи гуртка. Організаційні питання, знайомство з вихованцями, з'ясування їхніх нахилів, інтересів, узгодження розкладу занять. Правила техніки безпеки. Організація робочого місця для вишивальниці. Гігієна праці та санітарія.

2. Загальні відомості про вишивку.

Теоретична частина. Історичні дані про українську народну вишивку. Знайомство зі зразками робіт, літературою. Основні терміни, описання та схеми. різноманітність технік і технологій ручного вишивання (прості шви, хрестик, вишивання бісером).

Практична частина. Визначення та призначення виробу, розмір, його форма, розташування на тканині.

3. Матеріали, інструменти та пристрої для вишивання.

Теоретична частина. Правила техніки безпеки. Організація робочого місця. Гігієна праці та санітарія. Гігієна зору. Матеріали та інструменти для ручної вишивки. Характеристика тканини для вишивки. Добір ниток, поєднання кольорів при вишиванні.

Практична частина. Закріплення нитки. Поняття про шви, техніка виконання стібків на відстані, щільно один до одного.

4. Види декоративних швів.

Теоретична частина. Ознайомлення дітей зі швами українських вишивок: з основними і допоміжними. Характеристика видів декоративних швів: шов «вперед голку», шов «через край», шов «ланцюжок».

Практична частина. Використовувати різні види швів у своїй роботі, краса і точність орнаменту залежить від правильного рахунку ниток тканини.

5. Техніка вишивання. Прості шви.

Теоретична частина. Перше ознайомлення з народною вишивкою. Різноманітність технік і технологій ручного вишивання (прокол, стібок, стебловий, петельний шов).

Практична частина. Змалювати зразки на папері в клітинку в такому порядку: лицьовий бік, виворотній бік. Вивченими техніками виконати окремі зразки швів.

6. Вишивання візерунків простими швами.

Теоретична частина. Характеристика вишитих виробів, що використовуються у побуті. Підбір схеми та ниток для вишивання.

Практична частина. виготовлення зразка простого вишитого візерунка технікою «шов за голкою», «стебловий»; виготовлення листівок до свят; виготовлення вишитих виробів за зразками та за власним задумом.

7. Види орнаментів.

Теоретична частина. Поняття про орнамент рослинні, геометричні. Характеристика орнаментів у виробках, поєднання орнаментів у вишивці.

Практична частина. Розміщення орнаментального малюнка на серветках, рушничках, виконаних простими швами. Виготовлення картинок – мініатюр святкової тематики.

8. Кольорове сполучення у вишивці.

Теоретична частина. Перше ознайомлення з художньою вишивкою. Починаємо з веселки. Кольорові сполучення. Природа у вишивці. Значення кольору у вишивці.

Практична частина. Гармонійне поєднання кольорів, малюємо веселку. Виготовлення вишитого виробу кольоровими нитками, поєднання кольорів при вишиванні.

9. Способи перенесення малюнка на тканину.

Теоретична частина. Поняття про симетричне і асиметричне розміщення декору на виробі. Узори та їх розміщення. Перенесення узору на тканину. Збільшення та зменшення розміру узору.

Практична частина. Вишивання зразків, нанесення і перенесення узору на тканину.

10. Індивідуальна робота з вихованцями.

Творчий підхід у виконанні власних проектів, формування для цього знань та вмінь.

11. Екскурсії, конкурси та виставки.

Відвідування виставок робіт народних умільців та майстрів. Презентація в школах, класних колективах. Участь у районних обласних конкурсах.

12. Підсумкове заняття.

Підбиття підсумків роботи за навчальний рік. Визначення кращих гуртківців. Завдання на літо.

Початковий рівень
Другий рік навчання
Навчально-тематичний план

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		Загальна	Теорія	Практика
1.	Вступне заняття.	2	2	
2.	Традиції народного вишивання в різних регіонах України.	4	2	2
3.	Знаки та символи в вишивці.	6	2	4
4.	Композиційна побудова орнаментів.	24	4	20
5.	Поверхнево-нашивні рахункові техніки.	38	2	36
6.	Вишивання серветок та картинок.	44	4	44
7.	Розмаїття барв і фантазій у виробках народних майстрів.	10	2	8
8.	Обробка краю виробу.	6	–	6
9.	Індивідуальна робота.	4	4	–
10.	Екскурсії, конкурси, виставки.	4	4	–
11.	Підсумкові заняття.	2	2	–
	ВСЬОГО	144	26	118

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття.

Організаційні питання. Ознайомлення з програмою роботи гуртка.
Визначення завдання із навчальної роботи. Демонстрація зразків виробів.

2. Традиції народного вишивання в різних регіонах України.

Історія розвитку української народної вишивки в Україні, регіоні, Київщини. Осередки та майстри народної і художньої вишивки. Художньо-функціональна роль вишивки в народних обрядах, побутовому та громадському інтер'єрі.

3. Композиційна побудова орнаментів.

Теоретична частина. Мотиви традиційної орнаментики. Види орнаменту: геометричний, рослинний, зооморфний, антропоморфний. Поєднання орнаментів. Композиція орнаменту та її особливості.

Практична частина. Виготовлення зразків орнаментів, розміщення візерунка на виробі. Виготовлення зразків збільшення і зменшення розміру, утворення кута з орнаментальної смуги.

4. Знаки та символи в українській вишивці.

Теоретична частина. Народні символи в Україні, їх значення в житті та побуті українського народу. Символіка в орнаментах вишивок на українських рушниках та сорочках.

Практична частина. Відображення та використання символів в піснях, легендах, віршах, обрядах, традиціях, звичаях українського народу.

5. Поверхнево-нашивні рахункові техніки.

Теоретична частина. Характеристика хрестикових швів. Характерні особливості вишивки хрестика по регіонах України. Різновиди хрестикових швів: прямий по горизонталі, прямий по діагоналі.

Практична частина. Графічне зображення виконання хрестика. Виготовлення зразків, складання узорів (графічно на папері, потім на тканині). Вишивка сувенірів.

6. Вишивання серветок та картинок.

Теоретична частина. Композиційні малюнки із застосуванням хрестикових, простих швів, виробу з геометричним та рослинним орнаментом.

Практична частина. Вишивання хрестика в горизонтальному ряду, вертикальному ряду, по діагоналі. Вишивання серветки, картини, доріжки.

7. Розмаїття барв і фантазії у виробах народних майстрів.

Теоретична частина. Ознайомлення з роботами народних майстринь. Художньо-функціональна роль вишивки в побутовому інтер'єрі.

Практична частина. Складання композиційних малюнків. Вишивання хрестиковими швами. Закріплення робочої нитки на виробах.

8. Обробка краю виробу.

Теоретична частина. Способи обробки краю залежно від виду виробу. Рубці з одинарним прутиком.

Практична частина. Обробка країв виробів, закріплення робочої нитки, висмикування ниток з тканини. Техніка вишивання «прутик одинарний».

9. Індивідуальна робота.

Творчий підхід у виконанні власних виробів, формування для цього знань та вмінь.

10. Екскурсії, конкурси та виставки.

Відвідування виставок робіт народних умільців та майстрів. Презентація в школах, класних колективах. Участь у районних обласних конкурсах.

11. Підсумкове заняття.

Підбиття підсумків роботи за навчальний рік. Визначення кращих гуртківців. Завдання на літо.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

ВИХОВАНЦІ ПОВИННІ ЗНАТИ:

- прийоми і правила безпечної роботи під час вишивання;
- матеріали, інструменти, обладнання під час вишивання;
- історію, розвиток та традиції української народної вишивки;
- ритмічну організацію орнаментальної композиції;
- поняття: прокол, стібок, шов;
- характеристику техніки «хрестик»;
- кольорове сполучення у вишивці;
- особливості техніки прості шви.
- правила роботи за схемою;
- основні вимоги до роботи з інструментами та матеріалами.

ВИХОВАНЦІ ПОВИННІ ВМІТИ:

- прибирати своє робоче місце;
- підбирати візерунки для вишивок;
- закріплювати ниточку;
- виконувати шви: «уперед голкою», «шов за голкою», «стебловий шов».
- виконувати мережку: одинарний прутик;
- поєднувати кольори у виробках;
- обробляти вишиті вироби.
- добирати інструменти та матеріали для виготовлення вишитих виробів;
- розміщувати орнамент на виробках;
- володіти техніками «прості шви», «хрестик», «одинарний прутик».
- аналізувати зразки виробів, порівнювати якість виконаної роботи.

Основний рівень
Третій рік навчання
Навчально-тематичний план

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		Загальна	Теорія	Практика
1.	Українська народна вишивка.	3	3	-
2.	Композиція та орнаменти української народної вишивки.	6	3	3
3.	Прозорі шви. Мережка.	39	6	33
4.	Обробка краю серветки, доріжки, рушника, скатертини.	27	6	21
5.	Історія виникнення бісеру. Матеріали та інструменти.	12	3	9
6.	Основні техніки вишивки бісером.	45	3	42
7.	Техніка вишивки «хрестик», «подвійний хрестик».	57	3	54
8.	Індивідуальна робота з вихованцями.	15	-	15
9.	Екскурсії, конкурси, виставки.	6	-	6
10.	Підсумкові заняття.	6	6	-
	ВСЬОГО	216	33	183

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Традиції вишивального мистецтва.

Теоретична частина. Характеристика вишивок по регіонах України, Київщини. Особливості вишивки різних регіонів України (Полтавщини, Полісся, Західні регіони).

2. Композиція та орнаменти української народної вишивки.

Теоретична частина. Характеристика орнаментальних композиційних малюнків рушника, жіночої та чоловічої сорочки.

Практична частина. Розробка малюнка для чоловічої та жіночої сорочки. Розміщення композиційного малюнка на полотні.

3. Прозорі шви. Мережка.

Теоретична частина. Загальні поняття про мережку. Характеристика техніки виконання мережок, їх види, застосування в декорі одягу, столової білизни. Різновиди композиційних рішень.

Практична частина. Виконання зразків мережки: прутик, подвійний прутик, прутик на розкол, схрещені стовпчики, снопики.

4. Обробка краю серветки, доріжки, рушника, скатертини.

Теоретична частина. Способи обробки краю залежно від виробу. Рубці: з одинарним прутиком, із звичайним прутиком, плахтові закінчення.

Практична частина. Обробка країв виробу. Техніка виконання мережки на виробу.

5. Історія виникнення бісеру. Матеріали та інструменти для роботи з бісером.

Теоретична частина. Ознайомлення вихованців з історією розвитку бісерного рукоділля і виробництва бісером. Тканина для вишивання бісером, її види. Нитки, голки, ножиці, п'яльці, наперсток. Бісер його різновидності.

Практична частина. Бісер, як матеріал для творчості. Види бісеру: прозорий, напівпрозорий, круглий, циліндричний, гранований. Підготовка бісеру до вишивання.

6. Основні техніки вишивання бісером.

Теоретична частина. Ознайомлення з основними техніками вишивання бісером. Застосування їх в процесі вишивання.

Практична частина. Способи вишивання на зразках техніками: «шиття у прокол», шов «уперед голкою», шов «назад голкою», шиття по-рахунку.

7. Техніка вишивки «хрестик», «подвійний хрестик».

Теоретична частина. Характеристика хрестикових швів. Особливості вишивки хрестиком по регіонах України.

Практична частина. Вишивання хрестика по горизонталі, в вертикальному ряду, на пів - хрестик, хрестик по діагоналі. Вишивка зразків.

8. Індивідуальна робота.

Творчий підхід у виконанні власних виробів, формування для цього знань та вмінь.

9. Екскурсії, конкурси та виставки.

Відвідування виставок робіт народних умільців та майстрів. Презентація в школах, класних колективах. Участь у районних обласних конкурсах.

10. Підсумкове заняття.

Підбиття підсумків роботи за навчальний рік. Визначення кращих гуртківців. Завдання на літо.

Основний рівень
Четвертий рік навчання
Навчально-тематичний план

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		Загальна	Теорія	Практика
1.	Історія народної вишивки на Україні.	3	3	
2.	Мережка-ажурний узор.	24	3	21
3.	Знаки символи в народній вишивці.	12	3	9
4.	Техніка вишивання «набирування»	15	3	12
5.	Рушники в українській народній вишивці та житті українського народу	12	3	9
6.	Вишивання рушників, доріжок, серветок. Способи обробки країв виробів, крайові шви	42	6	36
7.	Техніка вишивання бісером.	33	3	30
8.	Особливості національного одягу українського народу.	36	3	33
9.	Композиція та орнаменти української народної вишивки.	18	3	15
10.	Пошукова та дослідницька робота «Родинна вишивка».	9	3	6
11.	Індивідуальна робота з вихованцями.	9	3	6
12.	Екскурсії, виставки, конкурси.	6	3	3
13.	Підсумкові заняття.	6	3	3
	ВСЬОГО	216	39	177

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Історія народної вишивки на Україні.

Теоретична частина. Історія розвитку української народної вишивки в Україні. Надбання культури та оволодіння технікою ремесел.

2. Мережка ажурний узор.

Теоретична частина. Характеристика техніки виконання мережок, різноманітність композиційних рішень. Способи обробки краю залежно від виду виробу. Застосування в декорі одягу.

Практична частина. Виконання зразків мережки: прутик, снопики, вівсяночка, гречка, настил по сіточці.

3. Знаки, символи в народній вишивці.

Теоретична частина. Знаки, символи в українській народній вишивці. Обереги в орнаментах квітів, значення кольору у вишивках, символіка кольору.

Практична частина. Застосування прийомів техніки вишивки на виробах. Вишивання виробів із застосування символів та знаків у вишивці.

4. Техніка вишивання «набирування».

Теоретична частина. Характеристика техніки «набирування»; як елемент орнаментальної вишивки. Кольоросполучення у техніці виконання.

Практична частина. Виконання на зразках виробів яскравими кольорами техніки «набирування». Закріплення робочої нитки, та набирання стібків.

5. Рушники в українській народній вишивці та житті українського народу.

Теоретична частина. Символічне значення рушника. Вишитий рушник на Україні здавна неодмінний атрибут традиційних народних свят. Легенди, вірші, пісні про рушник.

Практична частина. Складання композиції малюнка для серветки, доріжки, рушника. Вишивання елементів рушника геометричним та рослинним орнаментом. Кінцева обробка вишитих виробів.

6. Вишивання рушників, серветок, доріжок. Способи обробки країв виробу.

Теоретична частина. Характеристика композиційних малюнків із застосуванням хрестикових швів для рушників, доріжок. Особливості техніки вишивання хрестикових швів.

Практична частина. Виконання зразків вишивки, розробка малюнка для українського рушника, розміщення композиційного малюнка на полотні.

7. Техніка вишивання бісером.

Теоретична частина. Значення вишивання бісером в розвитку народного мистецтва. Ознайомлення з основними техніками вишивання бісером.

Практична частина. Виконання закріпки для техніки вишивання бісером. Односторонні шви, двох сторонні шви, техніка виконання на виробах.

8. Історія національного одягу українського народу.

Теоретична частина. Особливості національного одягу українського народу, зокрема вишитої сорочки. Композиція чоловічої та жіночої сорочки, техніка виконання, кольорова гама. Спільне та відмінне в національному одязі чоловічої та жіночої сорочки.

Практична частина. Вишивка зразків фрагментів узорів для чоловічих сорочок, жіночих сорочок. Вибір техніки вишивки, стилізація малюнка.

9. Композиція та орнамент української жіночої сорочки.

Теоретична частина. Українська жіноча сорочка за призначення (святкова, буденна, весільна, жалобна). Матеріал для пошиття сорочки, різноманітність орнаментів, їх види і форми. Символічне значення української сорочки, звичаї і обряди пов'язані з нею.

Практична частина. Характеристика тканини: льон, бавовна, батист. Підбір кольорової гами вишитих візерунків та символів на вишитої сорочці. Вишивання зразків узорів на виробах геометричним та рослинним орнаментом.

10. Пошукова та дослідницька робота «Родинна вишивка».

Робота з історичними довідками, знайомство з народними та місцевими майстринями, їхніми роботами. Вивчення та удосконалення технік вишивки, нитками та бісером на власних виробах.

11. Індивідуальна робота з творчо обдарованими вихованцями.

Творчий підхід у виконанні власних виробів, формування для цього знань та вмінь.

12. Екскурсійна робота.

Відвідування виставок декоративно-вжиткового мистецтва, екскурсії до етнографічного музею для знайомства та вивчення історії краю, культури та побуту українського народу.

13. Підсумкові заняття.

Підведення підсумків роботи за рік. Організація та проведення виставки кращих робіт гуртківців.

Основний рівень
П'ятий рік навчання
Навчально-тематичний план

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		Загальна	Теорія	Практика
1	Традиції вишивального мистецтва	3	3	-
2	Прозорі шви.Мережка	28	3	25
3	Лічильні шви: пряма і коса гладь.	21	3	18
4	Основні кольори спектра. Кольорова гама вишивок.	6	3	3
5	Вишивання українського рушника (техніка хрестик, мережка).	63	3	60
6	Техніка вишивання бісером.	29	3	26
7	Жіноча сорочка в житті і побуті українського народу.	18	3	15
8	Українська чоловіча сорочка. Її призначення в українській вишивці.	18	3	15
9	«Вишивала я узори...» Знайомство з роботами народних майстринь, конкурси, виставки, презентації	12	3	9
10	Індивідуальна робота з вихованцями	6	-	6
11	Екскурсійна робота відвідування музеїв, виставок	6	6	-
12	Підсумкові заняття (по семестрах)	6	3	3
	ВСЬОГО	216	36	180

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Традиції вишивального мистецтва

Теоретична частина. Виникнення і поширення вишивки з глибини тисячоліть. Пам'ятки українського гаптування. Золоте гаптування Київської Русі. Мистецтво церковної вишивки.

2. Прозорі шви. Мережки.

Теоретична частина. Загальні поняття. Характеристика техніки виконання мережок, їх види, застосування в декорі одягу, столової білизни. Різновиди композиційних рішень.

Практична робота. Виконання зразків мережки: прутик, подвійний прутик, прутик на розкол, схрещені стовпчики, снопики, вівсяночка, гречка, ляхівка, настил по сіточці, безчисна мережка, квадратикова мережка.

3. Лічильні шви: пряма і коса гладь.

Теоретична частина. Гладь як самостійний вид вишивки. Особливості лічильної та косої гладі. Поєднання вишивки гладдю з іншими вишивками.

Практична частина. Виконання зразків різними видами гладі: декоративної, художньої. Розробка малюнка з використанням лічильної гладі для серветки. Вишивка серветки. Закріплення робочої нитки на тканині.

4. Основні кольори спектра. Кольорова гама вишивок.

Теоретична частина. Ознайомити з кольоровою гамою вишитих візерунків та символів. Основні кольори спектра (додаткові, контрастні, холодні, нейтральні). Композиційні особливості української народної вишивки. Поєднання кольорів.

Практична частина. Виконання зразків з поєднанням кольорової гами. Вишивання зразка виробу в холодній та контрастній гамі. Застосування кольорового рішення українській сорочці.

5. Вишивання українського рушника (техніка хрестик, мережка).

Теоретична частина. Характеристика тканин, які використовують для вишивання рушника. Використання знаків символів на українському рушнику, його призначення у побуті. Оздоблення рушника.

Практична частина. Вибір розміру, розкроювання тканини, сюжетного зображення, якості та кольору ниток. Вишивання виробу.

6. Техніка вишивання бісером.

Теоретична частина. Історія прикрас із бісеру. Техніка вишивання бісером основні прийоми.

Практична частина. Закріплення робочої нитки. Вишивання виробів техніками: «шиття у прокол», «шиття по рахунку», «на пів-хрестик». Вишивання бісером картинок.

7. Жіноча сорочка в житті і побуті українського народу.

Теоретична частина. Характеристика вишитої української сорочки. Її призначення в житті українського народу. Побудова малюнка, розташування узору. Основи селянського крою.

Практична частина. Розмітка тканини. Розробка візерунка та розміщення на сорочці. Підбір кольорової гами. Вишивка орнаментів на зразках.

8. Українська чоловіча сорочка.

Теоретична частина. Характеристика вишитої чоловічої сорочки. Її призначення в житті українського народу.

Практична частина. Характеристика крою шиття чоловічої сорочки. Розробка візерунка до чоловічої сорочки (чумачки), розмітка тканини, виготовлення трафаретного малюнка.

9. «Вишивала я узори...» Знайомство з роботами народних майстринь, конкурси, виставки, презентації.

Теоретична частина. Історичні довідки про народних майстрів. Знайомлення з їхніми роботами. Опис робіт, відновлення зразків вишивок.

Практична частина. Змалювання узорів рушників, сорочок. Відшив зразків вишивок.

10. Індивідуальна робота з обдарованими вихованцями.

Творчий підхід власних проєктів, залучення вихованців до різних видів діяльності, формування необхідних для цього знань та вмінь.

11. Експурсійна робота відвідування музеїв, виставок.

Відвідування виставок декоративно-вжиткового мистецтва, екскурсії до етнографічного музею для знайомства та вивчення історії краю, культури та побуту українського народу. Бесіди на заплановані теми чи за бажанням вихованців.

12. Підсумкові заняття.

Презентація творчих робіт вихованців на виставках. Персональні виставки вихованців з участю батьків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

ВИХОВАНЦІ ПОВИННІ ЗНАТИ:

- історію, розвиток та традиції української народної вишивки;
- характеристику інструментів та пристроїв для ручного вишивання;
- техніки виконання швів;
- особливості орнаментальних композицій їх будову, знаки та символи;
- прийоми обробки тканини;
- способи перенесення малюнка на тканину;
- кольорове сполучення в вишивках різних регіонах України, Київщини;
- візерунок, орнамент вишитого рушника;
- візерунок, орнамент вишитої сорочки;
- технологію виготовлення декоративно-вжиткових виробів оздоблених вишивкою;
- технологію вишивання рушникових швів;
- технологію вишивання сорочкових швів;
- санітарно-гігієнічні вимоги, правила безпеки під час вишивання, організацію робочого місця;
- правила прання, прасування вишитих виробів.

ВИХОВАНЦІ ПОВИННІ УМІТИ:

- добирати інструменти та матеріали для виготовлення вишитих виробів;
- розробляти технологічну послідовність виготовлення вишитих виробів;
- переносити малюнок на тканину;
- збільшувати, зменшувати малюнок, переносити його на тканину;
- досконало володіти техніками ручної вишивки;
- користуючись шаблонами, складати композицію українського рушника;
- відновлювати елементи старих візерунків за допомогою комп'ютерних технологій;
- поєднувати різні шви в одному візерунку;
- пісні, легенди, вірші про українську вишивку;
- створювати орнаменти з урахуванням давніх традицій певної місцевості.

Шостий рік
Вищий рівень
Навчально-тематичний план

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		Загальна	Теорія	Практика
1.	Функціональні особливості української народної вишивки.	3	3	
2.	Виколовання, вирізування, зерновий вивід.	18	3	15
3.	Гладьові техніки.	21	3	18
4.	Колористика орнаментальної жіночої сорочки.	27	3	24
5.	Вишивка жіночої сорочки (техніка «хрестик», мережка)	72	6	66
6.	Обробка краю серветки, доріжки, рушника, скатертини.	21	3	18
7.	Рушники до свят.	33	3	30
8.	Пошукова та дослідницька робота «З джерел українського мистецтва».	18	3	15
9.	Підсумкові заняття.	3	3	-
	ВСЬОГО	216	33	183

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Функціональні особливості української народної вишивки.

Теоретична частина. Вишивка в сімейних та календарних обрядах, оберегові вишивки. Вишивка в інтер'єрі, в сучасному одязі.

2. Виколювання, вирізування, зерновий вивід.

Теоретична частина. Характеристика техніки виконання. Особливості виконання технік: виколювання, вирізування, зерновий вивід. Застосування технік у виробках.

Практична частина. Виконання зразків швів. Вишивка серветки з поєднанням освоєних швів.

3. Гладьові техніки.

Теоретична частина. Особливості гладьової техніки. Поєднання вишивки гладдю з іншими видами техніки. Технологія рушникових швів.

Практична частина. Виконання зразків вишивки прямою та косою гладдю. Розробка малюнка з використанням лічильної гладі для серветки. Вишивання серветки.

4. Колористика орнаментациї жіночої сорочки.

Теоретична частина. Характеристика геометричного орнаменту (кривулька, пряма і ламана лінія, квадрати, ромби) і рослинного орнаменту (хмелики, барвінок, сосонки, винограду). Композиція орнаменту його призначення у вишивці сорочки. Ритмічне поєднання елементів геометричної або рослинної форми.

Практична частина. Вишивання геометричного та рослинного орнаменту у вишивці сорочки. Виготовлення графічного зображення для виконання зразків орнаментів. Використання геометричної композиції. Вишивання «ламані гілки» та хвилясті лінії.

5. Вишивка жіночої сорочки (техніка «хрестик», мережка).

Теоретична частина. Характеристика української сорочки. Побудова малюнка, розташування узору. Основи селянського крою.

Практична частина. Розмітка тканини. Розробка малюнка. Вишивка сорочки технікою мережка, «хрестик».

6. Обробка краю серветки, доріжки, рушника, скатертини.

Теоретична частина. Характеристика техніки рубцювання. Способи обробки крою залежно від виду виробу. Рубці: з одинарним прутиком, із звичайним прутиком, плахтові закінчення.

Практична частина. Обробка країв виробу. Обробка кута. Зубцювання.

7. Рушники до свят.

Теоретична частина. Рушники є неодмінними атрибутами народного побуту, весільної обрядовості, традиційною окрасою житла. Різноманітне символічне значення на рушнику, орнаменти вишивки.

Практична частина. Розробка малюнок до рушника. Використання символіки в сучасних рушниках. Вишивка рушників до свят. Оздоблення рушника: підшив рубців, мережево, китиці.

8. Пошукова та дослідницька робота «Зджерел українського мистецтва».

Теоретична частина. Збір матеріалу, робота з історичними довідками, знайомства з народною вишивкою різних регіонів України. Майстри народної творчості: І.Ф. Собачко-Шостак, С.Кульчинська, Г.Цибульова.

Практична частина. Написання науково – дослідницької роботи з заданої теми.

9. Підсумкові заняття.

Підведення підсумків роботи гуртка за навчальний рік. Звітна виставка вихованців.

Сьомий рік
Вищий рівень
Навчально-тематичний план

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		Загальна	Теорія	Практика
1.	Історія народної вишивки на Україні.	3	3	-
2.	Вишивання бісером. Світ краси, фантазії творчої майстерності.	45	3	42
3.	Вишивка чоловічої сорочки.	48	3	45
4.	Традиції і сучасність. Рушники з бабусиної скрині. Оновлення старих рушників.	42	3	39
5.	Вишивка скатертин.	36	3	33
6.	Пошукова та дослідницька робота «З джерел українського мистецтва»	15	3	12
7.	«У світі прекрасних узорів...»- зустрічі з народними майстрами.	18	3	15
8.	Підсумкове заняття.	3	3	-
9.	Кваліфікаційні екзамени для творчо обдарованих вихованців.	6	6	-
	ВСЬОГО:	216	30	186

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Історія народної вишивки України.

Теоретична частина. Знайомство з історією української вишивки рідного краю, надбанням культури та оволодіння техніками народних ремесел.

2. Вишивання бісером. Світ краси, фантазії творчої майстерності.

Теоретична частина. Давні традиції виробництва скла. Найдавніші бісерні вишивки.

Практична частина. Вишивання бісером на тканині по вільному контури(по переведеному візерунку). Техніка вишивання: шов «петля», напів-хрестик, прямі стібки.

3. Вишивка чоловічої сорочки.

Теоретична частина. Характеристика крою чоловічої сорочки. Технологія вишивки сорочки.

Практична частина. Розробка малюнка до чоловічої сорочки (чумачки), розмітка тканини, виготовлення трафаретного малюнка. Вишивка сорочки.

4. Традиції і сучасність. Рушники з бабусиною скрині. Оновлення старих рушників.

Теоретична частина. Традиційне оздоблення сучасних предметів в побуті. Ознайомлення з родинними рушниками, зібраними вихованцями гуртка. Відновлення малюнка за фрагментом. Символіка та знаки в вишивці.

Практична частина. Змалювання узорів рушників. Відновлення малюнка з використанням комп'ютерних технологій. Відшив та оновлення старих рушників.

5. Вишивка скатертин.

Теоретична частина. Технологічні умови вишивки скатертини. Стандарнті розміри.

Практична частина. Розробка малюнка. Перенесення малюнка на тканину. Підбір орнаменту, вишивання скатертини.

6. Пошукова та дослідницька робота «З джерел українського мистецтва»

Теоретична частина. Ознайомлення з творчістю народних майстрів України, Київщини. Історичним розвитком народного мистецтва рідного краю.

Практична частина. Робота з матеріалами та історичними довідками-Центру народного декоративного ткацтва, килимарства і вишивки (осередок с. Скопці, нині Веселинівка Баришівського району), звідки вийшло багато майстрів народного декоративного мистецтва.

7. Усвіті прекрасних узорів» - зустрічі з народними майстрами.

Теоретична частина. Організація виставок-презентацій творчих робіт вихованців. Зустрічі з місцевими майстринями, учнями шкіл, батьками та гостями гуртка.

Практична частина. Навчальні екскурсії до музеїв креснавства та етнографії. Написання рефератів. Участь в районних, обласних, Всеукраїнських виставках конкурсах дитячої творчості.

8. Підсумкові заняття.

Теоретична частина. Підведення підсумків роботи гуртка за навчальний рік. Звітна виставка вихованців.

9. Кваліфікаційні іспити для творчо обдарованих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

ВИХОВАНЦІ ПОВИННІ ЗНАТИ:

- особливості та властивості обробки текстильних і волокнистих матеріалів;
- характеристику інструментів та пристроїв для ручного вишивання;
- історію, розвиток та традиції української народної вишивки в цілому та зокрема рідного краю, родинної вишивки;
- техніки виконання швів;
- особливості орнаментальних композицій, їх побудову, знаки та символи, їх застосування;
- кольорові сполучення в вишивках різних регіонах України, Київщини;
- основи крою та пошиття народного одягу (сорочка жіноча, чоловіча);
- технологію виготовлення декоративно-вжиткових виробів, оздоблених вишивкою;
- правила прання, прасування вишитих виробів;
- правила безпечної праці, особистої гігієни та санітарії.

ВИХОВАНЦІ ПОВИННІ УМІТИ:

- визначати властивості текстильних та волокнистих матеріалів;
- добирати інструменти та матеріали для виготовлення вишитих виробів;
- розробляти технологічну послідовність виготовлення вишитих виробів;
- розробляти орнаментальні композиційні малюнки згідно з традиціями регіону;
- складати композиційні малюнки для певного виробу, розробляти малюнки для вишивки виробів інтер'єрного призначення, одягу, використовуючи традиційні знаки та символи української народної вишивки, поєднувати народну та сучасну вишивку;
- збільшувати, зменшувати елементи малюнок, переносити його на тканину;
- відновлювати по залишеним елементам старі візерунки за допомогою комп'ютерних технологій;
- досконало володіти техніками ручної вишивки;
- згідно з традиціями регіону розмітити жіночу та чоловічу сорочки, вишити ручними швами;
- проводити кінцеве опорядження виготовлених декоративно-вжиткових виробів(прання, прасування, збір купона, упаковка).

ЛІТЕРАТУРА

1. Левчук В.Л. Червоними і чорними нитками – Київ «Реклама» 1986 – 64 с.,
2. Чижик Т.Б. «Енциклопедія вишивки» - Белгород 2008 – 301 с.,
3. Гасюк Е.О., Степан М.Г. Художнє вишивання – Київ «Вища школа» 1987 – 156 с.
4. Гасюк О.О., Степан М.Т. Художнє вишивання. Альбом. - К.: Вища школа, 1982. - 240с.
5. Деснянські вишиванки. // НТЕ. - 1974. - №6. - С.107-108.
6. Енциклопедія українознавства: Перевед. в Україні / наук, т-во ім. Т.Г.Шевченка у Львові. - Львів, 1993. - Т.1.
7. Знаки. 155 стародавніх українських вишивок (упорядник Тетяна Островська). - К.: "Соняшник", 1992. - 72 с.
8. Знахарчук-Чугай Р.В. Українська народна вишивка. - К.: Наукова думка, 1998. - 192с.
9. Наукова думка, 1989. - №6. - С.69-77
10. Історія українського мистецтва: В 6-ти т. - К.: Голов.ред УРЕ, 1966-1988.- Т.1-6.
11. Кара-Васильєва Т.В., Заволокіна А.А. Учитесь вишивать. -К.: Реклама, 1988. - 96
12. Кара-Васильєва Т.В. Полтавська народна вишивка. - К.: Наукова думка, 1983. - 136с.
13. Кара-Васильєва Т.В. Українська вишивка. Альбом. - К.: Мистецтво, 1993. - 264с.
14. Кара-Васильєва Т.В. Українська сорочка. - К.: Томі ріс, 1994.-32с.
15. Козлов Н.В. Основы художественного оформления текстильных изделий. - М., 1981.- 264с.
16. Литвинець Е.М. Голки, нитки, намистинки. - К: Веселка 1989.-75 с.
17. Местечкін Г. Весняне поле Валентини Верес // СК. - 1972 -№5.-С.24-25
18. Радкевич В.О., Пащенко Г.М. Технологія вишивки. - К.: Вища школа, 1998. - 304с.
19. Сорокіна Л.М. Учись вишивать. Альбом. 4-е изд. - К.: Радянська школа, 1988. - 80 с.
20. Ульянова Л. Вишитий чи тканий? // НТЕ. - 1964. - №3. -С.51-54.
21. Бойко А.М., Титаренко В.П. Український рушник: навч.-метод. посібник – Полтава: Верстка, 1998.
22. Єременко Т.И. Альбом узоров. – М:Олма-пресс, 2002.

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ЗАНЯТТЯ ГУРТКА « УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ВИШИВКА»

- Нитки акрилові;
- Нитки «муліне»;
- Тканина для вишивання хрестиком;
- Тканина льняна;
- П'яльця різного діаметра;
- Голки для ручної вишивки;
- Ножиці побутові малі;
- Наперсток;
- Лінійка дерев'яна;
- Сантиметрова стрічка;
- Зразки ручних швів;
- Малюнки, схеми.